

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Қиын жағдайдағы балалармен жұмыс істеу әдістері

ЖАРИЯЛАНДЫ 21.01.2025	ТІРЕК СӨЗДЕР әлеуметтік интеграция, әлеуметтік педагог, инклюзия, қиын жағдайдағы балалар, орта білім, психологиялық қолдау	СІЛТЕМЕ https://bilimger.kz/175155/
--------------------------	--	--

Шарипова Санира Сагатбаевна

Ақмола облысы, Қорғалжын ауданы

Амангелді ауылының жалпы орта білім беретін мектебі

Әлеуметтік педагог

Аннотация:

Бұл мақалада қиын жағдайдағы балалармен жұмыс істеудің негізгі әдістері қарастырылады. Мақалада әлеуметтік педагогтың рөлі мен міндеттері, қолданылатын практикалық тәсілдер, сондай-ақ балаларға әлеуметтік және психологиялық қолдау көрсету жолдары талқыланады. Қиын жағдайдағы балалардың әртүрлі қажеттіліктерін ескере отырып, оларға арнайы әдістер арқылы қолдау көрсету маңызды. Бұл әдістер орта білім беретін мектептерде оқушылардың әлеуметтік интеграциясына және олардың эмоционалдық және психологиялық әл-ауқатын қамтамасыз етуге бағытталған.

Түйін сөздер:

қиын жағдайдағы балалар, әлеуметтік педагог, орта білім, психологиялық қолдау, инклюзия, әлеуметтік интеграция.

Кіріспе

Қиын жағдайдағы балалар – бұл ерекше қолдау мен назарды қажет ететін әлеуметтік топ. Олар көбінесе өмірлік қиындықтарға байланысты білім беру процесінде, қоғамдастыққа интеграциялануда және жеке

дамуда түрлі қиындықтарға тап болады. Әлеуметтік педагогтың басты міндеті – мұндай балалардың қажеттіліктерін анықтап, оларды қолдаудың тиімді жолдарын ұйымдастыру. Қиын жағдайдағы балалармен жұмыс істеу барысында педагогикалық, психологиялық және әлеуметтік әдістерді тиімді қолдану қажеттілігі туындайды. Мұндай балаларды қолдау үшін мектеп пен отбасының ынтымақтастығы маңызды рөл атқарады. Балалардың бейімделуіне әсер ететін факторларды ескере отырып, кешенді жұмыс жүргізу қажет. Қиын жағдайдағы балалардың әлеуметтенуі – олардың болашақта қоғамның толыққанды мүшесі болуына ықпал ететін маңызды процесс.

Қиын жағдайдағы балалардың ерекшеліктері

Қиын жағдайдағы балалардың психологиялық және әлеуметтік жағдайын түсіну – олармен тиімді жұмыс істеудің негізі. Мұндай балалар көбінесе әлеуметтік оқшаулануға, эмоционалдық тұрақсыздыққа және мінез-құлықтағы қиындықтарға бейім болады. Олардың отбасылық жағдайы, әлеуметтік орта мен психологиялық күйі оқуға деген мотивациясына айтарлықтай әсер етеді. Сондықтан педагогтар мен психологтар баланың эмоционалдық жағдайын үнемі бақылап, оның жеке қажеттіліктеріне сәйкес қолдау көрсетуі қажет. Балалардың сенімін арттыру мақсатында тұрақты түрде мотивациялық әңгімелер, психологиялық тренингтер өткізу маңызды. Сонымен қатар, олармен қарым-қатынас жасау барысында шыдамдылық пен түсіністік таныту қажет.

Әлеуметтік педагогтың рөлі

Әлеуметтік педагогтың негізгі міндеттері – қиын жағдайдағы балалардың әлеуметтік бейімделуін қамтамасыз ету, олардың психоэмоционалдық дамуын қолдау және мектептегі оқу үдерісіне тиімді қатысуына көмектесу. Әлеуметтік педагог бала мен оның қоршаған ортасы арасында сенімді байланыс орнатуға тырысады. Бұл үдерісте балалардың сенімін арттыру, олардың тұлғалық дамуында оң өзгерістерге жетелеу маңызды. Әлеуметтік педагог баланың дамуына жан-жақты жағдай жасау үшін білім беру мекемелерінің мамандарымен тығыз ынтымақтастық орнатуы

қажет. Сонымен қатар, балалардың психоэмоционалдық ерекшеліктерін ескере отырып, жеке бағдарлама әзірлеу қажет.

Қолданылатын әдістер

Қиын жағдайдағы балалармен жұмыс істеу үшін қолданылатын әдістер әртүрлі және олардың қажеттіліктеріне қарай таңдалады. Оларға мыналар жатады:

- **Психологиялық қолдау көрсету:** Оқушылардың эмоционалдық әл-ауқатын жақсарту үшін жеке және топтық терапия жүргізу, олардың сенімін арттыруға бағытталған мотивациялық бағдарламалар әзірлеу. Психологиялық тренингтер мен арт-терапия сеанстары балалардың ішкі қорқыныштарын жеңуге және әлеуметтік дағдыларын қалыптастыруға ықпал етеді.
- **Педагогикалық әдістер:** Балалардың оқуға деген ынтасын арттыру үшін ойын, шығармашылық және когнитивтік әдістерді қолдану. Интерактивті оқыту технологияларын пайдалану арқылы балалардың белсенділігін арттыру және оқыту материалын оңай меңгеруге мүмкіндік жасау.
- **Әлеуметтік қолдау көрсету:** Балалардың тұрмыстық жағдайларын ескере отырып, оларға материалдық және психологиялық көмек көрсету, қажетті ресурстарға бағыттау. Жеке жоспарлар әзірлеу арқылы олардың оқуға деген ынтасын арттыруға жағдай жасау.
- **Тұлғааралық қарым-қатынасты дамыту:** Оқушылар арасында достық қарым-қатынасты қалыптастыру, сенім атмосферасын орнату және топтық жұмыстар ұйымдастыру.

Мектеп пен ата-аналар арасындағы ынтымақтастық

Қиын жағдайдағы балаларды қолдауда мектеп пен ата-аналар арасындағы тығыз байланыс өте маңызды. Ата-аналармен тұрақты түрде кеңестер өткізу, олардың балаларының дамуына белсенді араласуын қамтамасыз ету арқылы балаларға қажетті қолдау көрсетіледі. Сонымен қатар, мектеп тарапынан ата-аналарға бағыт-бағдар беріліп, олардың

педагогикалық құзыреттілігін арттыруға назар аударылады. Ата-аналарды педагогикалық тренингтерге қатыстыру, бала тәрбиесіне байланысты психологиялық қолдау көрсету арқылы олардың әлеуметтік дағдыларын дамытуға көмектесу маңызды. Мектеп пен ата-аналар арасындағы сенімді байланыс балалардың дұрыс дамуына оң әсер етеді.

Қорытынды

Қиын жағдайдағы балалармен жұмыс істеу – кешенді және көпқырлы процесс. Әлеуметтік педагогтың тиімді жұмысы мен дұрыс таңдалған әдістер балалардың өмір сүру сапасын жақсартуға, олардың болашаққа деген сенімін арттыруға мүмкіндік береді. Қиын жағдайдағы балалардың әлеуметтік ортада өз орнын табуына, олардың оқуға деген ынтасын арттыруға бағытталған бағдарламалар нәтижелі болуы үшін кешенді амалдар қажет. Оқушылардың әлеуметтік және психологиялық жағдайын тұрақты түрде бақылау, олардың дамуында оң өзгерістерге қол жеткізуге мүмкіндік береді.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Құрманалиева Г., «Қиын жағдайдағы балалар: теория және тәжірибе.» – Алматы, 2021.
2. Әбдіқұлова Ж., «Әлеуметтік педагогика негіздері.» – Астана, 2020.
3. Макаренко А. С., «Балалар тәрбиесінің педагогикалық принциптері.» – Москва, 2019.
4. ЮНЕСКО. «Инклюзивті білім беру: халықаралық тәжірибе.» – Париж, 2018.
5. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» заңы. – Астана, 2023.